

PM 2007:100 RIII (Dnr 307-699/2007)

Delbetänkande Översvämningshot – Risker och åtgärder för Mälaren, Hjälmarén och Vänern (SOU 2006:94)

Remiss från Försvarsdepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Som svar på remissen över SOU 2006:94 överlämnas och återopas denna promemoria.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Föredragande borgarrådet Ulla Hamilton anför följande.

Ärendet

Kommunstyrelsen har fått delbetänkandet *Översvämningshot – Risker och åtgärder för Mälaren, Hjälmarén och Vänern* (SOU 2006:94) på remiss från Försvarsdepartementet. Remisstiden sträcker sig till den 14 juni 2007.

Delbetänkandet är en del av det uppdrag som arbetats fram av den av regeringen 2005 tillsatta "Klimat och sårbarhetsutredningen". Utredningens uppdrag är att kartlägga konsekvenserna av klimatförändringarna och hur samhällets sårbarhet för dessa kan minskas, samt bedöma kostnader för skador som kan uppstå och föreslå åtgärder som minskar samhällets sårbarhet. Klimat- och sårbarhetsutredningen presenterade den 1 november 2006 delbetänkandet *Översvämningshot – Risker och åtgärder för Mälaren, Hjälmarén och Vänern* (SOU 2006:94). Utredningen avser att återkomma med mer preciserade kostnadsberäkningar och finansieringsförslag i det slutbetänkande som skall avges senast den 1 oktober 2007.

Utredningen belyser de konsekvenserna för Stockholm vid en översvämnings av Mälaren. Två tänkbara utfall har analyserats i det ena höjs vattenytan 1,30 meter och vid det andra 2,30 meter. Vid det högre översvämningsalternativet kan konsekvenserna bli att rikets centrala funktioner i Stockholm slås ut. Järnvägs- och tunnelbanetrafiken genom Stockholm stoppas helt. Buss och vägtrafiken påverkas i stor utsträckning då det blir svårt att färdas genom de centrala delarna av Stockholm. Vidare slås avloppsnätet, telenätet och elförsörjningen ut av att stora vattenmassor kommer in i olika tunnelsystem. De direkta kostnaderna för det högre översvämningsalternativet beräknas till 7 miljarder kronor. Vid en något mindre översvämnings av Mälaren uppskattas kostnaden bli minst 4 miljarder kronor.

Utredningen presenterar förslag på åtgärder vid risk för översvämnings av Mälaren. Den viktigaste åtgärden är att avbördningskapaciteten vid utloppen Slussen och Södertälje kanal förbättras. Kostnaderna för en tillräcklig avbördningskapacitet beräknas till 500 miljoner kronor för Slussen och 150 miljoner för Södertäljekanal. Utredningen föreslår att Stockholm stad står för en betydande del för kostnaderna avseende Slussen, medan staten genom Sjöfartsverket finansierar ombyggnaden av Södertälje kanal.

Regeringskansliet har framfört önskemål om att följande tre frågeställningar särskilt ska beaktas av remissinstanserna:

- Ställer sig remissinstanserna bakom utredningens bedömning om översvämningens risker och konsekvenser nu och i framtiden?
- Bedömer remissinstanserna utredningens förslag till åtgärder (inklusive konsekvenser) som lämpliga och uppskattade kostnader som rimliga?
- Vilka principer som bör ligga till grund för finansieringen av utredningens förslag.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, brand- och räddningsnämnden, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, Stockholm Hamnar AB, Stockholm Vatten AB, samt stadsdelsnämnderna för Bromma, Hägersten-Liljeholmen Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Södermalm och Östermalm. Stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen och Östermalm har inkommit med ett gemensamt tjänsteutlåtande underhand då ärendet ännu inte varit föremål för nämndernas beslut.

Stockholms Hamnar AB och Stockholm Vatten AB har avstått från att svara på remissen.

Stadsledningskontoret delar det betänkandets analys av hot och risker samt att det är viktigt att i planeringen för ombyggnaden av Slussen förbättra avbördningskapaciteten. Kontoret delar inte betänkandets syn på finansiering och anser att staten bör ta större ekonomiskt ansvar då åtgärderna kommer att vara till gagn för alla kommuner runt Mälaren.

Brand och räddningsnämnden påpekar att en omfattande översvämning i Stockholm, med stor befolkningsmängd och många vitala verksamheter skulle få svåra konsekvenser inte bara lokalt, utan även regional och nationellt och att minska översvämningens risker i Mälarenregionen måste även det anses vara av riksintresse. Det är därför rimligt att samtliga berörda kommuner samt staten tar ett gemensamt ansvar för finansieringen.

Exploateringsnämnden anser att betänkandets finansieringsförslag för kostnader för utökad avbördningskapacitet är ologiskt och olämpligt. Nämnden påpekar i övrigt att gällande vattendom bör ses över och att de i statsbudgeten avsätta medlen för förebyggande åtgärder är otillräckliga.

Miljö och hälsoskyddsnämnden delar betänkandets analyser av hot och risker men anser att finansieringsförslaget är orimligt eftersom det finns ett gemensamt intresse för alla kommunerna runt Mälaren att öka utskovskapaciteten i Slussen. Nämnden föreslår vidare att staten bör utse en förhandlingsman som tillsammans med staten och berörda kommuner hittar en gemensam finansieringslösning för regionen.

Stadsbyggnadsnämnden delar uppfattningen att det är angeläget att öka avtappningskapaciteten i Mälaren men vill samtidigt påpeka att denna möjlighet är beroende av hur hög Saltsjöns nivå är. Nämnden anser vidare att man i betänkandet grovt överskattat den byggnadsyta i Stockholm stad som kan komma att drabbas vid en översvämning. Denna överskattning av konsekvenserna har lett till att åtgärdernas nytta för Stockholm tillmätts alltför stor del i förhållande till övriga kommuner med den följd att kostnadsbördan för nödvändiga åtgärder snedfördelats.

Trafik och renhållningsnämnden anser att scenarierna som redovisas i betänkandet är välgrundade liksom uppskattningarna av de omfattande samhällsekonomiska kostnaderna vid en stor översvämning. Nämnden för fram samma synpunkter som Exploateringsnämnden m.fl. avseende den föreslagna finansieringslösningen.

Stadsdelsnämnden Bromma menar att eftersom problemen med höga vattenstånd är ett problem för hela Mälardalen ska kostnaden för åtgärder i sin helhet bäras av staten.

Stadsdelsnämnden Hägersten–Liljeholmen anser att det finns frågetecken kring den föreslagna finansieringsprincipen som gör det svårt att på grundval av utredningen bedöma alla konsekvenser av vad den innebär och vilka som blir berörda. Principen riskerar att ett alltför stort ansvar läggs på den lokala nivån och utredningen måste ställa sig frågan om vilken och hur stor nytta kranskommuner och hela riket får av att Stockholm stad inte översvämmas.

Stadsdelsnämnden Hässelby-Vällingby är av den uppfattningen att riskbedömningarna och konsekvenserna i betänkandet stämmer. Nämnden överlåter åt stadens centrala förvaltningar att ta ställning i finansieringsfrågan.

Stadsdelsnämnden Södermalm tycker att det är rimligt att staten står för en del av kostnaden och vill särskilt peka på vikten av att staden har god beredskap för såväl direkta som indirekta konsekvenser av en översvämning.

Stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen och Östermalms gemensamma tjänsteutlåtande uttalar att det är viktigt att ta utredningens förslag på allvar och anpassa sig till det nya klimatet för att kostnaderna i framtiden för de nödvändiga åtgärderna ska bli så låga som möjligt.

Mina synpunkter

Delbetänkandet redogör utförligt för de olika konsekvenser som kan komma att drabba Stockholm vid en översvämning av Mälaren. Samtliga stadens nämnder som fått ärendet på remiss ställer sig bakom utredningens bedömning om översvämningsrisker och konsekvenser nu och i framtiden.

Jag, liksom stadens facknämnder, anser att utredningens förslag på åtgärder är lämpliga och att de uppskattade kostnaderna ter sig som rimliga. Att det är angeläget att öka avtappningskapaciteten i Mälaren och att detta bör ske i samband med ombyggnation av Slussen är något som uppmärksammas i staden under en längre tid. Det är även brådskande att få gällande vattendom ändrad för att på så sätt möjliggöra tidigare avtappning vid risk för översvämningar.

Förslagen till finansiering av de nämnda möjliga åtgärderna har som princip, att den som drar nytta av åtgärderna också ska bidra till att finansiera dem. Detta är gott och väl. Det är sålunda inte den föreslagna finansieringsprincipen som vållar problem i förslaget utan istället utredningens nyttobedömning. Södertälje kanal fastställs utan vidare som ett intresse för hela Mälarenregionen medan avtappningskapaciteten vid Slussen endast bedöms gagna Stockholm. Tidigare erfarenheter senast under november månad 2006 ger vid handen att vid höga vattennivåer drabbas Stockholm först långt efter att mängder av jordbruksmark och tomter längre upp i Mälaren lagts under vatten. En omfattande översvämning av Stockholm och dess ledningstunnlar för el och tele skulle också få stora nationella konsekvenser. Jag delar uppfattningen från flera av stadens centrala nämnder att motiveringen till statlig finansiering i Södertälje kanal logiskt innebär att även Stockholm stad skall få ersättning för de kostnader som en utökad utskovskapacitet vid Slussen innebär. Alternativet är att fördela kostnaden på såväl samtliga berörda kommuner kring Mälaren som staten. Att åtgärderna inte försenas onödigt är dock angeläget och skall denna modell tillämpas anser jag, liksom miljö och hälsoskyddsnämnden, att staten bör utse en förhandlingsman som tillsammans med staten och berörda kommuner hittar en gemensam finansieringslösning för regionen.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Som svar på remissen över SOU 2006:94 överlämnas och återopas denna promemoria.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Stockholm den 22 maj 2007

ULLA HAMILTON

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Sammanfattning av SOU 2006:94

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. Att i huvudsak godkänna svaret på remissen
2. Att ge Miljöförvaltningen i uppdrag att utreda effekterna av högre vattenstånd i Mälaren och Östersjön av
 - a. utsläppsmöjligheterna beträffande avloppsvatten från stadens reningsverk
 - b. vattenintrång i stadens underjordiska tunnelsystem och dess ledningsnät både vad gäller direkta och indirekta effekter
3. Att ge Miljöförvaltningen i uppdrag att föreslå åtgärder för att på kort sikt förhindra skador och för att på lång sikt minska Stockholmsområdets utsläpp av växthusgaser inklusive åtgärder för att väsentligt minska trafikens utsläpp av dessa ämnen.
4. Att därutöver anföras

En av de mest akuta åtgärderna för att förebygga skador vid en eventuell översvämning är en ombyggnation av Slussen. Det är därför bra att nämnden lyfter detta som en prioriterad åtgärd.

Det är av största vikt att omedelbart utreda effekterna på ledningssystem och tunnlar vid en eventuell översvämning. I dagsläget är kunskaperna om detta undermåliga.

Det är enligt lag kommunens ansvar att förebygga skador vid översvämningar. Därför kan staden inte ensidigt skjuta kostnaderna på staten. Det riskerar att försena åtgärder som är stadens eget ansvar, vilket kan få ödesdigra konsekvenser vid en eventuell översvämning.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Yvonne Ruwaida* (mp) enligt följande.

I framtiden kommer allt fler åtgärder för att motverka konsekvenser av klimatförändringarna bli aktuella. Det är enligt lag kommunens ansvar att förebygga skador vid översvämningar. Därför kan staden inte ensidigt skjuta kostnaderna på staten. Det riskerar att försena åtgärder som är stadens eget ansvar, vilket kan få ödesdigra konsekvenser vid en eventuell översvämning.

Med tanke på att klimatförändringarna redan pågår bör Stockholm agera genom att utreda stadens behov av förebyggande åtgärder för ökad klimatberedskap och klimatanpassning. Staden har ett stort ansvar att se till att byggnader och infrastruktur är anpassade för mer extrema vädersituationer.

En av de mest akuta åtgärderna för att förebygga skador vid en eventuell översvämning är en ombyggnation av Slussen. Det är därför bra att detta är en prioriterad åtgärd i utredningen.

Stockholm måste dock se närmare på riskerna med översvämningar från Östersjön och förändringar av Östersjöns vattennivåer då detta påverkar utjämningsmöjligheterna från Mälarens vattenutsläpp.

Det är av största vikt att omedelbart utreda effekterna på stadens ledningssystem och tunnlar vid en eventuell översvämning. I dagsläget är kunskaperna om detta undermåliga. Sanering av förorenad mark i områden med risk för översvämning bör också prioriteras. Det är viktigt att även undersöka riskerna hur den naturliga miljön påverkas och agera enligt försiktighetsprincipen vid påvisad risk.

Översvämningensrisken bör beaktas vid prövning av tillstånd och villkor. Ökad risk för översvämning kan vara ett skäl till omprövning av tillstånd och villkor för befintlig verksamhet.

Stockholm måste se till att samordna sin klimatberedskap centralt. Brand- och civilförsvaret måste också utvecklas för ökad klimatberedskap, samtidigt som Stockholm Vatten AB synar beredskapen vad gäller eventuella översvämningars effekter på vatten- och avloppsledningssystemen samt på reningsverken.

Förutom anpassning till klimatförändringarna måste staden också aktivt verka för att minska klimatpåverkan. Vi anser att Stockholm ska vara fossilfritt redan år 2030 för att möta det växande klimathotet.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (v) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Stefan Nilsson* (mp) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (mp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Kommunstyrelsen har fått delbetänkandet *Översvämningshot – Risker och åtgärder för Mälaren, Hjälmaren och Vänern* (SOU 2006:94) på remiss från Forsvarsdepartementet. Remisstiden sträcker sig till den 14 juni 2007.

Delbetänkandet är en del av det uppdrag som arbetats fram av den av regeringen 2005 tillsatta "Klimat och sårbarhetsutredningen". Utredningens uppdrag är att kartlägga konsekvenserna av klimatförändringarna och hur samhällets sårbarhet för dessa kan minskas, samt bedöma kostnader för skador som kan uppstå och föreslå åtgärder som minskar samhällets sårbarhet. Klimat- och sårbarhetsutredningen presenterade den 1 november 2006 delbetänkandet *Översvämningshot – Risker och åtgärder för Mälaren, Hjälmaren och Vänern* (SOU 2006:94). Utredningen avser att återkomma med mer preciserade kostnadsberäkningar och finansieringsförslag i det slutbetänkandet som skall avges senast den 1 oktober 2007.

Klimat- och sårbarhetsutredningen har med hjälp av fyra internationellt framtagna klimatscenarier och av SMHI framtagna hydrologiska beräkningar, studerat hur översvämningsriskerna kan förändras i framtiden. Samtliga klimatscenarier visar på en temperaturökning i Sverige med mellan 2,5 och 4,5 grader Celsius fram till år 2100.

Förutsättningar

Mälaren är en viktig vattentäkt för Storstockholm och vattenverken i Mälaren försörjer över 1,5 miljoner brukare. Ett antal reningsverk finns i nära anslutning till sjön. Sjöfarten är betydande på Mälaren och stränderna är hårt exploaterade. Infrastrukturen är väl utbyggd med både vägar och järnvägar i Mälarens omedelbara närhet. Det finns även många förorenade markområden runt Mälaren bl.a. vid befintlig eller tidigare nyttjad industrimark. Stora områden kring Mälaren är också viktiga för friluftsliv och turism.

En reglering av Mälaren genomfördes år 1943 och år 1968 ändrades regleringsbestämmelserna ytterligare för att komma tillrätta med återkommande problem med saltvatteninträngningar, översvämningar och problem för sjöfarten.

Konsekvenser av klimatförändringarna

Med de förväntade klimatförändringarna kommer Mälarens nivå, oftare än idag, att nå medelhöga och låga vattenstånd. Det innebär att det kommer att bli vanligare med större vattenvariationer över året än vad som är fallet idag. Vårfloden förväntas komma tidigare på året och de mest extrema tillrinningarna under våren väntas minska.

För att kunna förutsäga konsekvenserna av en eventuell översvämning av Mälaren har man i utredningsmaterialet använt sig av två simulerade översvämningsnivåer. Den ena översvämningsnivån kallas "100-årsnivå" och beskriver en statistiskt beräknad översvämning som inträffar vart 100:e år. Den andra översvämningsnivån kallas den "dimensionerande nivå" och rent statistiskt kan denna nivå inträffa så sällan som vart 10 000:e år. Den första nivån innebär en vattennivåhöjning med 1,30 meter och den andra nivån innebär en höjning med 2,30 meter.

Konsekvenserna av en "100-årsnivå" i Mälaren är betydande då bebyggelse, infrastruktur, industrier och jordbruksmark skulle drabbas förhållandevis hårt. Bland annat finns risk för att Riddarholmstunneln med all järnvägstrafik söderut och delar av Tegelbacken och Gamla stan ska översvämmas. Stadens försörjningstunnlar för vatten, el, tele och fjärrvärme kan drabbas. Vid en situation då den "dimensionerande nivå" uppnås skulle skadorna förvärras ytterligare. Vid denna högre översvämningsnivå, på 2,30 meter, skulle järnvägstrafiken genom centrala Stockholm liksom

tunnelbanetrafiken stoppas helt. Busstrafiken mot Värmdö och Nacka skulle inte kunna bedrivas från sin nuvarande plats vid Slussen. Elförsörjningen, liksom avloppsnätet för delar av staden skulle slås ut.

Enligt de valda klimatscenarierna kommer de lägsta vattennivåerna i Mälaren att bli lägre än dagens lägsta vattennivåer. Enligt utredningen kommer dessa låga vattenstånd att uppträda främst sommartid. Konsekvenserna av detta kan bli att risken för saltvatteninträngning ökar samt att sjöfarten får problem med framkomlighet.

Miljökonsekvenser

Ändrade temperaturförhållanden kommer sannolikt att leda till ändrad artsammansättning för både flora och fauna med obalanser i ekosystemet som följd. Tidigare vårflod medför att vegetationens växtsäsong blir längre vilket är gynnsamt för alla typer av vattenväxter. Som en följd av ett varmare klimat med snöfria isar, tidigare islossning eller obefintlig isläggning, kommer växtplankton att bli aktiva tidigare på året vilket också innebär att algbloomning kan uppstå tidigare på året.

Kostnader vid eventuella översvämningar

Utredningens beräkningar pekar på att de direkta kostnaderna för en översvämning av Mälaren uppgår till mellan 4 och 7,4 miljarder kronor beroende på vilken översvämningssnivå som inträffar. I dessa kostnader ingår inte indirekta kostnader såsom t.ex. inställda resor eller förlorade intäkter.

Möjliga åtgärder

I utredningen nämns tre möjliga åtgärder för att minimera översvämningssriskerna:

Lägre fyllnadsnivå i befintliga vattenmagasin:

En möjlig åtgärd för att minimera översvämningssriskerna i Mälaren är att hålla en lägre fyllnadsnivå i befintliga vattenmagasin. Denna åtgärd bedöms dock ge mycket liten effekt.

Invallningar:

En annan åtgärd är att genomföra invallningar, tillfälliga eller permanenta, av känsliga objekt och verksamheter. För Mälarens del skulle det innebära mycket omfattande invallningar för att skydda järnvägar, vägar och bebyggelse. Detta skulle sannolikt ha stor inverkan på stadsmiljön och kräva stora resurser.

Ökad avtappning från Mälaren:

Ytterligare en möjlig åtgärd är att öka avtappningen från Mälaren tidigare på året, för att minimera de högsta vattenstånden på våren. Enligt utredningens bedömning kan Mälarens högsta vattennivå sänkas med knappt en decimeter utan att den lägsta vattennivån påverkas. Ytterligare ett par decimeters sänkning av vattennivån kräver mycket kostsamma muddringar. Utredningen föreslår att vid en framtida ombyggnation av Söderström-Slussen ytterligare öka den planerade avtappningskapaciteten. Till viss del kan även tappningskapaciteten öka i Södertälje sluss och något begränsat i Hammarby sluss. Om både Söderström – Slussen och Södertälje sluss byggs ut för ökad avtappning bedöms de högsta vattenstånden i Mälaren kunna sänkas med drygt en meter.

Finansiering

Utredningen har använt sig av kostnadsnyttoanalys som en del av beslutsunderlaget. Vid bedömningen är det viktigt att väga in både samhällets inställning till risk samt värdet av att invänta större kunskap och nyare teknologi. Förslagen till finansiering av de nämnda möjliga åtgärderna har som princip, att den som drar nytta av åtgärderna också ska bidra till att finansiera dem. Berörda aktörer bör, som huvudprincip, stå för kostnaderna för att skydda sin egendom. Då nyttan av vissa åtgärder är spridd över många olika aktörer bör staten, helt eller delvis, stå för kostnaden.

Utredningen anser att en betydande del av kostnaderna för de insatser som fordras för att öka avtappningskapaciteten i Södertälje sluss, bör kunna finansieras av Sjöfartsverket och eller berörda kommuner då denna åtgärd gynnar hela Mälardalen. Stockholms stad äger slussen i Söderström och planerar en ombyggnad, som dock inte omfattar en lika stor ökning av avtappningskapaciteten som föreslås i utredningen. Med tanke på att översvämningsrisken berör ett stort område, bl. a. nationella järnvägsförbindelser genom Stockholm, anser utredningen att det är det rimligt att staten är med och bidrar med ekonomiska resurser till denna ombyggnad men att Stockholms stad bör stå för en betydande del av de merkostnader som den extra avtappningskapaciteten innebär.

<i>Innehållsförteckning</i>	<i>Sid</i>
Brand och räddningsnämnden	9
Exploateringsnämnden	9
Miljö och hälsoskyddsnämnden	11
Stadsbyggnadsnämnden	11
Trafik och renhållningsnämnden	12
Stadsdelsnämnden Bromma	13
Stadsdelsnämnden Hägersten – Liljeholmen	14
Stadsdelsnämnden Hässelby – Vällingby	15
Stadsdelsnämnden Södermalm	15
Stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen och Östermalm	16
Stadsdelsnämnden Hägersten – Liljeholmen	18

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, brand- och räddningsnämnden, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, Stockholm Hamnar AB, Stockholm Vatten AB, samt stadsdelsnämnderna för Bromma, Hässelby - Vällingby, Hägersten - Liljeholmen, Kungsholmen, Södermalm och Östermalm. Stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen och Östermalm har inkommit med gemensamt tjänsteutlåtande underhand då ärendet ännu inte varit föremål för nämndernas beslut.

Stockholms Hamnar AB och Stockholm Vatten AB har avstått från att svara på remissen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 2 maj 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret delar det statliga delbetänkandets analys av de hot och risker som kan drabba viktiga samhällsfunktioner vid en stor översvämning av Mälaren. Staden har uppmärksammat risken för översvämning och en förbättrad avbördningskapacitet ingår också

som en viktig del i planeringen för ombyggnaden av Slussen. Kontoret delar även utredningens bedömning att det är angeläget att så snart som möjligt vidta åtgärder för att öka avbördningskapaciteten i Mälaren.

Stadsledningskontoret finner det anmärkningsvärt att utredningen föreslår en statlig helfinansiering i Södertälje och endast en statlig delfinansiering i Stockholm. Att öka avbördningskapaciteten genom en ombyggnad av Slussen är till gagn för alla kommuner runt Mälaren. Dessutom har staden mycket att tjäna på att rikets centrala funktioner inte förstörs av att Mälaren översvämmas. Att minimera översvämningshotet är således ett riksintresse och då bör staten rimligtvis ta ett större ekonomiskt ansvar. Kontoret anser att staten ska finansiera hela den merkostnad som uppstår vid ombyggnaden av Slussen för att öka avbördningskapaciteten på samma sätt som utredningen föreslår för Södertäljekanalens ombyggnad.

Brand och räddningsnämnden

Brand och räddningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 maj 2007 att

1. I huvudsak tillstyrka förvaltningens förslag till beslut.
2. Därutöver anföra följande

Vi delar förvaltningens bedömning att det är en prioriterad åtgärd att, vid en ombyggnad av Slussen, utöka utsläppskapaciteten. Det finns ett gemensamt intresse för alla kommunerna runt Mälaren att öka utskovskapaciteten i Slussen. Att minska översvämningsriskerna i Mälarenregionen måste även anses vara av riksintresse. Det är därför rimligt att samtliga berörda kommuner samt staten tar ett gemensamt ansvar för finansieringen.

Vi anser att en dialog om hur berörda kommuner samt staten kan bidra till att täcka kostnaderna bör inledas omgående samtidigt som det är av avgörande vikt att en sådan process inte försenar ombyggnaden av Slussen, i vilken en utökad utsläppskapacitet måste rymmas.

Stockholms brandförsvars tjänsteutlåtande daterat den 26 april 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Brandförsvaret har under flera år deltagit i arbetet med översvämningsfrågor runt Mälaren. Bl.a. genom deltagande i Mälardalens översvämningsgrupp, som är en länsövergripande samordningsgrupp för översvämningsfrågor för Mälaren och Hjälmaren, samt med underlag och synpunkter om översvämningsrisker i olika sammanhang. Bl.a. har brandförsvaret påtalat riskerna och konsekvenserna vid översvämnning i de underjordiska försörjningstunnlarna samt behovet av utökad utsläppskapacitet vid en ombyggnad av Slussen.

I december 2006 arrangerade brandförsvaret, som en del i arbetet med risk och sårbarhetsanalyser och utifrån uppdrag av stadsledningskontoret, en workshop om översvämningsfrågor med deltagande från olika verksamheter i staden.

En omfattande översvämnning i Stockholm, med stor befolkningsmängd och många vitala verksamheter skulle få svåra konsekvenser inte bara lokalt, utan även regional och nationellt. Brandförsvaret tillstyrker därför utredningens slutsatser och förslag till åtgärder. Behovet av utökad utsläppskapacitet vid en ombyggnad av Slussen bör i det sammanhanget bör vara prioriterat.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 april 2007 att överlämna och återopa exploateringskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Emilia Hagberg (mp), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Ann-Margrethe Livh (v), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av ersättaren Torkel Tigerschiöld (mp), *bilaga 1*

Ersättaryttrande gjordes av ersättaren Lotten von Hofsten (v) , *bilaga 1*.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 27 mars 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Det statliga delbetänkandet redovisar en ambitiös och omfattande analys av de hot och risker som kan drabba viktiga samhällsfunktioner inte minst i Stockholm i samband med en stor översvämning av Mälaren. Staden har sedan flera år uppmärksammat denna fråga och den ingår som en viktig komponent i de aktuella planerna på Slussens ombyggnad. De riskbedömningar och scenarier som redovisas i betänkandet är välgrundade liksom uppskattningarna av de omfattande samhällsekonomiska kostnaderna vid en stor översvämning. Kontoret delar utredningens bedömningar i denna del och anser liksom utredningen att det är mycket angeläget att så snart som möjligt öka Mälarens avtappningskapacitet. På kort sikt anser kontoret att man snarast bör se över gällande vattendom för att möjliggöra tidigare avtappning vid bedömd risk för extremt högt vattenstånd i Mälaren. Med tanke på de mycket höga samhällsekonomiska kostnaderna vid en översvämning anser kontoret att det är nödvändigt att satsa de erforderliga resurserna för en ökad avbördningskapacitet i Södertälje och Söderström- Slussen. Utredningen konstaterar också att de bedömda kostnaderna om totalt ca 650 mnkr är en samhällsekonomiskt lönsam investering för att skydda samhället mot de direkta skadekostnaderna som bedöms kunna uppgå till minst 4 respektive 7,4 miljarder kronor.

Beträffande betänkandets förslag till finansiering med helstatlig finansiering i Södertälje och en betydande kostnadsandel för Stockholms kommun vid Slussen anser kontoret att utredningens förslag är ologiskt och olämpligt. Det är ologiskt att föreslå statlig helfinansiering i Södertälje och endast statlig delfinansiering i Stockholm. Det är olämpligt att göra en särlösning vid Söderström eftersom det är många intressenter som drabbas av en översvämning. Om Stockholms kommun skall betala en andel av kostnaderna vid Slussen bör också alla andra intressenter betala andelar i förhållande till respektive parts nytta av att reducera riskerna för översvämningsskador. Att hitta en rättvis fördelningsnyckel mellan staten, berörda kommuner och enskilda fastighetsägare torde bli ett svårlöst problem som i värsta fall kan fördröja förestående miljöprövningar av ombyggnadsprojekten i Södertälje och Stockholm med flera år. Den enda rimliga lösningen på detta är enligt kontorets uppfattning att staten finansierar hela den merkostnad som uppstår i Slussenprojektet genom en ökad avbördningskapacitet på samma sätt som man föreslår för Södertäljeprojektet.

Mot bakgrund av att de i statsbudgeten avsatta medlen för förebyggande åtgärder av detta slag hittills varit helt otillräckliga (25-40 mnkr/år), anser kontoret att staten bör införa ett finansieringssystem som inom rimlig tid och i tillräcklig omfattning säkerställer ett skydd mot sådana risker som nu blivit klarlagda.

Samråd

Samråd i detta ärende har skett med trafikkontoret, som har väghållaransvaret för Slussen och därmed även kostnadsansvaret för de alltmer förfallna konstruktionerna. Exploateringskontoret, andra förvaltningar och bolag i staden har även medverkat med underlag till den statliga utredningen i detta ärende.

Exploateringskontorets förslag

Kontoret föreslår att exploateringsnämnden godkänner detta utlåtande som yttrande till kommunstyrelsen över delbetänkandet *Översvämningshot - Risker och åtgärder för Mälaren, Hjälmaren och Vänern (SOU 2006:94)*.

Slut

Miljö och hälsoskyddsnämnden

Miljö och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 maj att till kommunstyrelsen överlämna och åberopa tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Åsa Romson (mp), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av ersättaren Tina Kratz (v) *bilaga 1*.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 23 april 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 april 2007 att som svar på remissen överlämna och åberopa stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av ledamöterna Cecilia Obermüller och Anders Norden-skiöld (v), *bilaga 1*.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 2 april 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadskontoret ställer sig bakom utredningens bedömning att översvämningens risk för Mälaren inte ökar med ett förändrat klimat, men att den redan idag är stor fram till dess att avtappningskapaciteten har byggts ut. Kontoret anser precis som utredningen att det är mycket angeläget att så snart som möjligt öka avtappningskapaciteten. Dessutom bör gällande vattendom för Mälaren snarast ses över för att möjliggöra tidigare avtappning vid risk för översvämning.

Utredningen anger att när avtappningskapaciteten för Mälaren har byggts ut från dagens 805 kubikmeter/sekund till 1800 kubikmeter/sekund, bedöms översvämningens nivåerna kunna sänkas med ca en meter, vilket uppges betyda att ett 100-årsflöde inte längre skulle innebära någon översvämningens risk och att skadorna vid ett dimensionerande flöde motsvarar dem som annars skulle uppstå vid ett 100-årsflöde.

Stadsbyggnadskontoret vill understryka att möjligheten att avtappa Mälaren är beroende av hur hög Saltsjöns nivå är. När utredningen studerade förväntad havsnivå för Östersjön visade resultaten stor spridning. I februari 2007, efter att utredningen gjordes, presenterade FN:s klimatpanel sin fjärde klimatrappport, som med större säkerhet förutspår höjda havsnivåer i världshaven till 2100. Hur Östersjön påverkas anges inte där, men kommer att studeras vidare av SMHI:s klimatenhet Rossby centre. Vattenståndet i Saltsjön kan också variera mycket på kort tid¹. Om havsnivån är hög samtidigt som Mälaren har en hög nivå, kommer möjligheten att tappa Mälaren på vatten att påverkas.

Klimat- och sårbarhetsutredningen har grovt överskattat den byggnadsyta i Stockholms stad som kan komma att drabbas vid en översvämning till 100-års nivå. Enligt de uppskattningar som räddningsverket har gjort skulle ca 190.000 kvm bostadsyta då komma att översvämmas i Stockholm. Enligt kontorets egna beräkningar kan det inte bli fråga om mer än 10.000 kvm bostadsyta som översvämmas om Mälaren stiger till 1,30 m (RH00). Även beräkningarna för övrig yta och för översvämning till den dimensionerande nivån verkar ha överskattats.

Vad gäller konsekvenser och kostnader för övriga skador vid översvämningar (på vattenförsörjning, avloppssystem, energiförsörjning, vägar, järnvägar, industrier, skogs- och jord-

¹ Den 16 jan. 2007 var vattenståndet i Saltsjön 70 cm över medelvattenståndet och sex veckor senare, den 26 feb. 2007 var vattenståndet 15 cm under medelvattenståndet.

bruk, m.m.) verkar inte mer än 20-25% av dessa beröra Stockholm stad. Stadsbyggnadskontoret anser därför att utredningen har överskattat den relativa nytta som Stockholms stad får av en utökad avtappningskapacitet i förhållande till andra kommuner runt Mälaren och till riket som helhet.

Delbetänkandet anger att Stockholms stad bör kunna stå för en betydande del av de merkostnader som den extra avtappningskapaciteten vid Slussen innebär. Utredningen anser samtidigt att det med tanke på att nyttan av att minska översvämningsriskerna tillfaller flera kommuner, men även riksintressen som nationell järnvägstrafik, viktiga vägar och sjöfarten, är rimligt att staten bidrar till kostnaden för en utökad avtappningskapacitet. Stadsbyggnadskontoret antar att ställningstagandet att Stockholms stad bör kunna stå för en betydande del av kostnaderna bygger på utredningens överskattning av konsekvenserna för Stockholm vid en översvämning och förutsätter att utredningen i sitt slutbetänkande kommer med ett finansieringsförslag som bättre följer principen att den som drar nytta av åtgärderna ska bidra till att finansiera dem.

Vid en omfattande översvämning av Mälaren skulle många olika parter lida ekonomisk skada; kommuner, privatpersoner, försäkringsbolag och många andra företag. Det torde vara näst intill omöjligt att bedöma hur stor nytta olika parter får av att översvämningsrisken minskar. Utredningen konstaterar att en utbyggd avtappningskapacitet för Mälaren är en samhällsekonomiskt lönsam investering för att skydda samhället mot skadekostnaderna. Mot bakgrund av detta anser kontoret att staten bör finansiera den merkostnad som uppstår vid ombyggnad av Slussen för att öka avtappningskapaciteten för Mälaren.

Trafik och renhållningsnämnden

Trafik och renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 april 2007 att som svar på remissen överlämna och åberopa trafikkontorets tjänsteutlåtande.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 mars 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Det statliga delbetänkandet redovisar en ambitiös och omfattande analys av de hot och risker som kan drabba viktiga samhällsfunktioner inte minst i Stockholm i samband med en stor översvämning av Mälaren. Staden har sedan flera år uppmärksammat denna fråga och den ingår som en viktig komponent i de aktuella planerna på Slussens ombyggnad. De riskbedömningar och scenarier som redovisas i betänkandet är välgrundade liksom uppskattningarna av de omfattande samhällsekonomiska kostnaderna vid en stor översvämning. Kontoret delar utredningens bedömningar i denna del och anser liksom utredningen att det är mycket angeläget att så snart som möjligt öka Mälarens avtappningskapacitet. På kort sikt anser kontoret att man snarast bör se över gällande vattendom för att möjliggöra tidigare avtappning vid bedömd risk för extremt högt vattenstånd i Mälaren. Med tanke på de mycket höga samhällsekonomiska kostnaderna vid en översvämning anser kontoret att det är nödvändigt att satsa de erforderliga resurserna för en ökad avbördningskapacitet i Södertälje och Söderström-Slussen. Utredningen konstaterar också att den bedömda kostnaderna om totalt ca 650 mnkr är en samhällsekonomiskt lönsam investering för att skydda samhället mot de direkta skadekostnaderna som bedöms kunna uppgå till minst 4 respektive 7,4 miljarder kronor.

Beträffande betänkandets förslag till finansiering med helstatlig finansiering i Södertälje och en betydande kostnadsandel för Stockholms kommun vid Slussen anser kontoret att utredningens förslag är ologiskt och olämpligt. Det är ologiskt att föreslå statlig helfinansiering i Södertälje och endast statlig delfinansiering i Stockholm. Det är olämpligt att göra en särlösning vid Söderström eftersom det är många intressenter som drabbas av en översvämning. Om Stockholms kommun skall betala en andel av kostnaderna vid Slussen bör också alla andra intressenter betala andelar i förhållande till respektive parts nytta av att reducera riskerna för översvämningsskador. Att hitta en rättvis fördelningsnyckel mellan staten, berörda kommuner och enskilda fastighetsägare torde bli ett svårlöst problem som i värsta fall

kan fördröja förestående miljöprövningar av ombyggnadsprojekten i Södertälje och Stockholm med flera år. Den enda rimliga lösningen på detta är enligt kontorets uppfattning att staten finansierar hela den merkostnad som uppstår i Slussenprojektet genom en ökad avbördningskapacitet på samma sätt som man föreslår för Södertäljeprojektet.

Mot bakgrund av att de i statsbudgeten avsatta medlen för förebyggande åtgärder av detta slag hittills varit helt otillräckliga (25-40 mnkr/år), anser kontoret att staten bör införa ett finansieringssystem som säkerställer ett rimligare skydd mot de risker som nu blivit klarlagda.

Samråd

Samråd i detta ärende har skett med exploateringskontoret, som har det formella projektledningsansvaret för Slussens förnyelse och som även medverkat med underlag till den statliga utredningen i detta ärende.

Trafikkontorets förslag

Trafikkontoret föreslår att trafik- och renhållningsnämnden godkänner detta utlåtande som yttrande till kommunstyrelsen över delbetänkandet *Översvämningshot- Risker och åtgärder för Mälaren, Hjälmaren och Väneren (SOU 2006:94)*.

Stadsdelsnämnden Bromma

Stadsdelsnämnden Bromma beslutade vid sitt sammanträde den 19 april 2007 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen och uttalar följande.

Då problemen med höga vattenstånd är ett problem för hela Mälardalen anser vi att kostnaden för åtgärder i sin helhet ska bäras av staten.

Regeringen tillsatte 2005 en utredning om effekterna av klimatförändring och hur samhällets sårbarhet för dessa kan minskas. Bromma omges till stor del av vatten med bebyggelse utmed en lång strandlinje. Lillsjönäs koloniområde har redan idag en besvärande situation och vi instämmer helt med utredningens förslag att förebyggande åtgärder är nödvändiga.

Stadsdelsförvaltningen Brommas tjänsteutlåtande daterat den 19 april 2007 har i huvudsak följande lydelse.

De senaste årens översvämnningar har visat att det finns tydliga konflikter mellan den fysiska planeringen och naturens variationer. Detta förhållande kan medföra besvärliga komplikationer i Bromma som till stor del omges av vatten med bebyggelse utmed en lång strandlinje. Delar av Lillsjöns kolonistugeområde, med kringliggande strandpartier, påverkas redan vid en lägre nivå och nästan hela området kan drabbas vid en högre nivå. I ett EU-finansierat projekt, med namnet SEAREG, utpekas även Ulvsunda, Bällstaviken, området kring Bällstaån och Solvalla travbana med närliggande järnvägsbank som särskilda riskområden.

Mot bakgrund av risken för framtida översvämnningar och de allvarliga konsekvenser detta kan medföra så instämmer vi helt med utredningens förslag och anser att förebyggande åtgärder bör genomföras skyndsamt. I övrigt konstaterar vi att frågorna ligger utanför stadsdelsförvaltningens kompetensområde.

Stadsdelsnämnden Hägersten – Liljeholmen

Stadsdelsnämnden Hägersten – Liljeholmen beslutade vid sitt sammanträde den 12 april 2007 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och översända det till kommunstyrelsen som remissyttrande.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Ylva Wahlström (mp), *bilaga 1*.

Stadsdelsförvaltningen Hägersten – Liljeholmen tjänsteutlåtande daterat den 25 mars 2007 har i huvudsak följande lydelse.

De flesta av förslagen till åtgärder faller utanför stadsdelsförvaltningens ansvars- och kompetensområde men vi vill ändå lämna några synpunkter och förslag.

Redan idag ställs vi inför stora påfrestningar vid höga vattenflöden. I Mälaren uppmättes i december 2000 det högsta vattenståndet under reglerad tid. Vattenståndet nådde då 56 cm över medelvattenståndet i Mälaren, men fortfarande 7 cm från nivån motsvarande ett hundraårsflöde.

Vattnet hotade flera viktiga funktioner och tappningen ur sjön ökades utöver av gällande vattendom fastställd gräns. Vatten läckte in under järnvägsspåren nära Gamla Stans tunnelbanestation och länsuppsugning fick tillgripas. Det var endast centimetrar från att vatten hade läckt in i tunnelbanans biljetthall och spårssystem. Situationen år 2000 i Mälaren visar därmed att det finns säkerhetsproblem som bland annat kan komma att beröra centrala Stockholm och att utredningens bedömning av översvämningsriskerna inom ett 100 års intervall verkar rimliga.

Förvaltningen upplever att ökade kunskaper om hur informationen ska tolkas för det egna geografiska området och hur en översvämning kan komma att drabba stadsdelen behövs.

Förvaltningen bör också försäkra sig om att hänsyn tas till Räddningsverkets och stadens egna översvämningskarteringar i detaljplanearbetet samt bistå i arbetet med att medvetandegöra allmänheten om riskerna.

Det är viktigt med ett tydligt ansvar för vattenfrågorna både vid en akutsituation och i arbetet med att förebygga allvarliga följder av en översvämning eftersom konsekvenserna av översvämnningar kan bli mycket omfattande.

Mälardalen är en viktig region i Sverige. Många människor bor och verkar i området. En större översvämning av Mälaren skulle få katastrofala följder inte minst därför att huvuddelen av avbördningen sker genom centrala Stockholm.

Klimat- och sårbarhetsutredningen föreslår att fortsatta utredningar bör kunnas genomföras av berörda myndigheter inom ordinarie budget och att Sjöfartsverket tillsammans med Stockholm stad till en betydande del står för kostnaderna för ombyggnad av Södertälje sluss och Slussen.

Förslaget att finansiering av de åtgärder som utredningen lägger fram vägleds av en princip om att ”den som drar nytta av åtgärderna också ska bidra till att finansiera dem”.

Det finns dock vissa frågetecken kring principen som gör det svårt att på grundval av utredningen bedöma alla konsekvenser av vad den innebär och vilka som blir berörda.

Förvaltningen anser att principen riskerar att ett alltför stort ansvar läggs på den lokala nivån. Förvaltningen anser att Stockholm stad tar en stor del av kostnaderna men att utredningen också måste ställa sig frågan om vilken och hur stor nytta kranskommuner och hela riket får av att Stockholm stad inte översvämmas.

Förvaltningen anser också att staden och/eller staten bör undersöka om det inom EU-gemenskapen kan finnas lagar som berättigar till stöd och finansiering för att främja skydd mot översvämnningar, t.ex. inom forskningspolitiken, sammanhållningspolitiken (EU:s strukturfonder och program) eller jordbrukspolitiken. Västra Sverige driver t.ex. projektet FLOWS för att öka medvetenheten om översvämningsriskerna, som stöds av EU:s program Interreg III B Nordsjön. Inom EU pågår också forskningsprojekt om ett förbättrat beslutsstöd när det gäller översvämnningar i fysisk planering och vattenförvaltning.

Förvaltningen föreslår också att utredningen tar upp frågan om att bygga en testanläggning för osmoskraft i det fall det blir aktuellt med en tunnel för att avbörda Vänern. Den osmotis-

ka tryckskillnaden mellan salt havsvatten och sött älvvatten är möjlig att utnyttja för elgenerering i anläggningar placerade vid älvmyningar. Om en testanläggning placeras tillsammans med den nya tunnelförbindelsen kan värdefulla naturmiljöer bevaras samtidigt som viktiga kunskaper om osmoskraft kan utvecklas.

Stadsdelsnämnden Hässelby – Vällingby

Stadsdelsnämnden Hässelby - Vällingby beslutade vid sitt sammanträde den 17 april 2007 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen från Kommunstyrelsen .

Stadsdelsförvaltningen Hässelby – Vällingbys tjänsteutlåtande daterat den 16 mars 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningens bedömning är att översvämningar enligt 100-årsnivån som anges i rapporten inte kommer att ge omfattande ekonomiska skador i stadsdelen. Höjning till den dimensionerande nivån skulle däremot ge skador på ett antal byggnader där både lokaler med företagsverksamhet och bostäder skulle drabbas. Vid 100-årsnivån skulle skadorna för nämndens del främst omfatta bryggor, parkvägar. När det gäller övrig verksamhet riskerar bland annat båtklubbar att läggas under vatten. Kostnaderna för dessa skador uppskattas grovt uppgå till maximalt några tiotals miljoner kronor.

Inom stadsdelen ligger även ett par kommunaltekniska anläggningar som ligger i riskzonen. Det är Hässelbyverket och Lövsta tippområde. Stadsdelsförvaltningen kan inte uppskatta omfattningen av dessa skador eftersom de sköts av Fortum respektive Renhållnings- och trafiknämnden. En bedömning är dock att det finns risk för läckage av föroreningar från tidigare och pågående industriella verksamheter i bland annat Lövstaområdet.

Stadsdelsförvaltningen överläter åt stadens centrala förvaltningar (främst Exploateringskontoret och Trafik och renhållningsnämnden) att svara på enligt vilka principer finansiering av förebyggande åtgärder ska beräknas och hur eventuella kostnader ska fördelas.

Förvaltningen är av uppfattningen att de bedömningar som gjorts i utredningen beträffande översvämningens risker och konsekvenser är troligen riktiga inte minst om man ser det på längre sikt. Kostnaderna som uppskattats i utredningen för att häva effekterna av översvämningarna är även relevanta inte minst sett ur ett längre tidsperspektiv eftersom staden kan komma att drabbas fler än en gång av kraftiga översvämningar. Effekterna drabbar troligen även långt mer samhällsfunktioner än de som är direkt utsatta för översvämningarna.

Stadsdelsnämnden Södermalm

Stadsdelsnämnden Södermalm beslutade vid sitt sammanträde den 19 april 2007 att som svar på remissen överlämna och återopa förvaltningens tjänsteutlåtande.

Stadsdelsförvaltningen Katarina-Sofia och Maria–Gamla stans tjänsteutlåtande daterat den 2 april 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningarna lämnar i det följande endast synpunkter på delbetänkandet i den del som berör Mälaren och eventuella konsekvenser för Stockholm stad.

Förvaltningarna saknar kompetens att bedöma huruvida utredningens bedömning av översvämningens risker är korrekt och har heller ingen möjlighet att bedöma konsekvenserna av klimatförändringarna nu och i framtiden. Förvaltningarna kan konstatera att Klimat- och sårbarhetsutredningen vilar på ett gediget grundmaterial och expertkompetens och har ingen anledning att betvivla de risker som utredningen lägger fram.

Vilka principer som ska ligga till grund för finansieringen av utredningens förslag är en komplex frågeställning som inte ligger inom förvaltningarnas kompetensområde. Förvaltningen anser dock att den övergripande finansieringen bör klargöras oavsett vilka åtgärder

som väljs, bl.a. för sådant som ligger inom stadsdelsnämndens ansvarsområde. Förvaltningarna förutsätter att kompensation utgår i det fall att stadsdelsnämnden får ansvaret att inrätta skyddsåtgärder för att minimera riskerna för framtida översvämningar. Förvaltningarna har slutligen ingen synpunkt på de kostnadsberäkningar som gjort av utredningen.

Enligt utredningen kan en ökad avtappning i Söderström-Slussen och Södertälje sluss minska de högsta vattennivåerna med ungefär en meter. Kostnaderna för dessa ombyggnader är beräknade till 650 miljoner kronor. Utredningen gör bedömningen att denna investering är samhällsekonomiskt lönsam. Nyttan av att minska översvämningsriskerna tillfaller flera kommuner samt också riksintressen såsom järnvägstrafiken på nationell nivå, viktiga vägar och sjöfarten. Förvaltningarna delar utredningens uppfattning att staten bör stå för en del av denna kostnad.

De åtgärder som föreslås för att minimera översvämningsriskerna är dels att hålla en lägre fyllnadsnivå i befintliga vattenmagasin, dels invallningar av utsatta områden samt ökad avtappningskapacitet genom slussarna. Av dessa åtgärder vill förvaltningarna främst förorda en ökad möjlig avtappning genom befintliga slussar. Det är i det sammanhanget viktigt att den nya Slussen-konstruktionen anpassas till nödvändig avtappningskapacitet. Förvaltningarna anser att ett alternativ med permanent invallning är mycket tveksam bl.a. av estetiska skäl.

Översvämningar får både direkta och indirekta konsekvenser. Stadsdelsförvaltningarna vill peka på de kostnader och problem som kan uppstå då boende och brukare inom stadens verksamheter blir påverkade av en eventuell översvämning. Det är därför viktigt att ha god beredskap inför en direkt översvämning. Beredskap behövs även för att möta indirekta konsekvenser såsom avbrott i vatten- och elförsörjning. Även inställda resor, leveranser och förlorade inkomster är att vänta vid eventuella översvämningar.

Då vattennivån i Mälaren var hög år 2000, och vatten hotade att tränga in i tunnelbanestationen vid Gamla stan, blev det tydligt att Stockholm är sårbart för höga vattenstånd. Ett område som utredningen särskilt berör är Gamla stan. Förvaltningarna vill dessutom peka på det känsliga läget för andra strandnära bostadsområden som exempelvis Södra Hammarbyhamnen. Vid exploatering av nya bostadsområden förutsätter förvaltningarna att de ökande riskerna för översvämningar beaktas.

Den nu föreliggande utredningen behandlar inte alls de följder för enskilda personer inom offentliga verksamheter som blir aktuella vid ett större elavbrott eller en översvämning. Dessa frågor kommer eventuellt att behandlas i ett annat delbetänkande från utredningen. Katarina-Sofia och Maria-Gamla stans stadsdelsförvaltningar vill emellertid redan nu peka på den mycket svåra situation som ett större elavbrott skulle få för bl.a. stadens äldreomsorg. I ett scenario där ett tiotal äldreboenden blir strömlösa skulle flera tusen personer med stort vårdbehov behöva evakueras.

Förvaltningarna förslår att det ovan anförda utgör stadsdelsnämndens svar på remissen.

Stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen och Östermalm

Stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen och Östermalm har svarat med ett gemensamt tjänsteutlåtande då ärendet ännu inte har varit föremål för nämndens beslut. Tjänsteutlåtandet daterade den 23 maj 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen har inte kompetens att ta ställning till utredningens särskilda frågeställningar. Det är dock inte svårt efter de rapporter som FN:s klimatpanel presenterats det senaste halvåret att inse att samhället framöver kommer att förändras på grund av det varmare klimatet.

Stadsdelsförvaltningen anser det är viktigt att arbeta för att både minska utsläppen av växthusgaser och anpassa sig till det nya klimatet för att kostnaderna i framtiden för de nödvändiga åtgärderna ska bli så låga som möjligt varför det är viktigt att ta utredningens förslag på allvar.

RESERVATIONER M.M.

Exploateringsnämnden

Särskilt uttalande och *ersättaryttrande* gjordes av ledamoten Emilia Hagberg (mp) och ersättaren Torkel Tigerschiöld (mp) enligt följande.

I framtiden kommer fler och fler åtgärder av det här slaget bli aktuella för att motverka konsekvenserna av klimatförändringarna. Staden har ett stort ansvar att se till att byggnader och infrastruktur är anpassade för mer extrema vädersituationer. Förutom anpassning till klimatförändringar måste staden också aktivt verka för minskad klimatpåverkan.

Särskilt uttalande och *ersättaryttrande* gjordes av ledamoten Ann-Margrethe Livh (v) och ersättaren Lotten von Hofsten (v) enligt följande.

En av de mest akuta åtgärderna för att förebygga skador vid en eventuell översvämning är en ombyggnation av Slussen. Det är därför bra att nämnden lyfter detta som en prioriterad åtgärd.

Det är av största vikt att omedelbart utreda effekterna på ledningssystem och tunnlar vid en eventuell översvämning. I dagsläget är kunskaperna om detta undermåliga.

Det är enligt lag kommunens ansvar att förebygga skador vid översvämningar. Därför kan staden inte ensidigt skjuta kostnaderna på staten. Det riskerar att försena åtgärder som är stadens eget ansvar, vilket kan få ödesdigra konsekvenser vid en eventuell översvämning.

Miljö och hälsoskyddsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Åsa Romson (mp) enligt följande framställda yrkande.

att till kommunstyrelsen överlämna och återropa tjänsteutlåtandet som svar på remissen med följande tillägg.

”Sanering av förorenad mark i områden med risk för översvämning bör prioriteras. Översvämningensrisken bör beaktas vid prövning av tillstånd och villkor. Ökad risk för översvämning kan vara ett skäl till omprövning av tillstånd och villkor för befintlig verksamhet.”

Reservation anfördes av ersättaren Tina Kratz (v) enligt följande framställda yrkande.

1. att i huvudsak godkänna förvaltningens förslag till beslut
2. att ge förvaltningen i uppdrag att utreda effekterna av högre vattenstånd i Mälaren och Östersjön av
 - a. utsläppsmöjligheterna beträffande avloppsvatten från stadens reningsverk
 - b. vattenintrång i stadens underjordiska tunnelsystem och dess ledningsnät både vad gäller direkta och indirekta effekter
3. att ge förvaltningen i uppdrag att föreslå åtgärder för att på kort sikt förhindra skador och för att på lång sikt minska Stockholmsområdets utsläpp av växthusgaser inklusive åtgärder för att väsentligt minska trafikens utsläpp av dessa ämnen.

Stadsbyggnadsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av ledamöterna Cecilia Obermüller och Anders Norden-skiöld (v) enligt följande.

En av de mest akuta åtgärderna för att förebygga skador vid en eventuell översvämning är en ombyggnation av Slussen. Det är därför bra att nämnden lyfter detta som en prioriterad åtgärd.

Det är av största vikt att omedelbart utreda effekterna på ledningssystem och tunnlar vid en eventuell översvämning. I dagsläget är kunskaperna om detta undermåliga.

Det är enligt lag kommunens ansvar att förebygga skador vid översvämningar. Därför kan staden inte ensidigt skjuta kostnaderna på staten. Det riskerar att försena åtgärder som är stadens eget ansvar, vilket kan få ödesdigra konsekvenser vid en eventuell översvämning.

Stadsdelsnämnden Hägersten–Liljeholmen

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Ylva Wahlström (mp) enligt följande.

Visst måste vi inrikta oss på problemlösningen kring översvämningar, men lika viktigt är att syna hur den naturliga miljön påverkas. Att undersöka riskerna med detta ordentligt och inta en försiktighetsprincip vid påvisad risk är viktigt.

Den största faran vi med dessa åtgärder är att när det söta vattnet från Mälaren kommer i Östersjön blir det alltmer bräckt då saltvattenhalten minskas. Detta bör utredas ordentligt innan denna åtgärd börjar användas. Kanske kan man finna en teknisk lösning på problemet.

Insläppet från Atlanten med salthaltigt vatten är inte så omfattande idag som den skulle vara utan mänsklig påverkan. Dessutom behöver vi se över hela vårans livsföring som bidrar till översvämningssproblematiken i grunden.